

OCEŇOVÁNÍ V ÚČETNICTVÍ PŘI PŘEMĚNÁCH OBCHODNÍCH KORPORACÍ – PŘÍKLADY Z PRAXE ROZDĚLOVÁNÍ ODŠTĚPENÍM¹

Measurement Base in Financial Accounting and transformations of business companies – examples of de-mergers, spin-off ázev anglicky

Hana Vomáčková

1. Podstata oceňování podniku a jeho obchodního jmění (tj. majetku a závazků – dluhů) při operacích s podniky.

Podstata ocenění a tím i případná povinnost přecenění jmění by měla vyplývat z věcné podstaty procesu spojování nebo rozdělování podniku – závodu (právně věci hromadné). U operací s podniky je důležitá skutečnost, že jde o operace s určitými relativně samostatnými ekonomickými celky², které jsou k podnikatelské činnosti vybaveny souborem konkrétních položek majetku a jeho zdrojů, zejména dluhů. Pro účetnictví a finanční řízení je nutné ocenění podniku-závodu jako celku i ocenění složek majetku a jeho zdrojů. Pro ocenění je důležité určení momentu uznání existence jednotlivých složek majetku a závazků, dluhů. Obecně důležitou podmínkou uznání podniku-závodu i jeho jednotlivých položek majetku a závazků je jeho nabytí, pořízení, koupě nezávislou osobou (fyzickou nebo právnickou) – nabyvatelem za ekvivalentní hodnotu. Otázkou může být, jak je definována nezávislost zúčastněných stran, tj. strany nabývající – a strany pozbývající. Stačí jen formálně právní nezávislost nebo musíme vycházet z relativní věcné, ekonomické, vlastnické nezávislosti?³.

Je-li například fúze ve svém věcném základu spojením podniků (dle NOZ závodů) do nástupnické společnosti v podstatě koupí, akvizicí mezi nezávislými společnostmi a jejich společníky, tak je zapotřebí uvažovat o ocenění „kupovaného podniku – závodu“, jeho jmění na reálnou hodnotu, která je uskutečněním akvizice potvrzena.

V případech, kdy se operace s podniky, zejména ve formě přeměny realizují mezi významně propojenými osobami nebo pokud při operaci s podniky se vůbec nemění vlastnická struktura zúčastněných ekonomických jednotek, nejsou ve své podstatě akvizicí, **ale pouze reorganizací**. V takovém případě by k přecenění nemělo docházet, protože reálná hodnota není potvrzena nezávislou realizovanou koupí. Tento obecný, logický princip je respektován v IFRS (metoda koupě, resp. metoda aktivizace), nikoli v českých obecně právních normách, ale i v platných účetních předpisech.

Důsledkem jsou při přeměnách obchodních korporací často nadhodnocená aktiva i vlastní kapitál v zahajovacích rozvahách nástupnických obchodních korporací.

¹ Tento článek byl připraven za přispění prostředků z institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumu, vývoje a inovací na Fakultě financí a účetnictví VŠE v Praze v roce 2015.

² Viz právní definice podniku – podle nového občanského zákoníku závodu jako věci hromadné, jako organizovanému souboru jmění (majetku a dluhů), které slouží k podnikateli k podnikatelské činnosti.

³ Vomáčková, H., Operace s podniky a oceňování ve finančním účetnictví, *Oceňování* č. 3, rok 2014, str. 88 – 95.

Na druhej strane pôsobí v účtovníctví prevažujúci oceňovací koncept – ocenení na bázi skutočné pořizovací ceny, ktorý při rychlých změnách cen a změnách v kupní síle peněz a dlouhodobém používání některých složek majetku i dluhů v procesu hospodaření, omezuje vypovídací schopnost účetních informací a vyvolává obecnou snahu přecenění majetku i dluhů na aktuální, reálnou hodnotu, a to i mimo reálný proces prodeje a koupě mezi nezávislými stranami.

Při operacích s podniky (závody) ve formě přeměn obchodních korporací se pak může stávat, že za určitých podmínek dochází k přeceňování i bez objektivní nezávislosti a reálného potvrzení oprávněnosti přecenění zejména jednotlivých položek obchodního jmění, tj. majetku i závazků, které může, ale zdaleka nemusí odpovídat procesu zhodnocování či znehodnocování z titulu změn v cenové úrovni i z titulu změn v kupní síle peněžní jednotky a může tak docházet k manipulaci s účetními informacemi.

2. Příklady z praxe z pohledu oceňování při přeměnách rozdělování obchodní korporace s odštěpením části jmění do nově vzniklé nástupnické společnosti

V posledních cca 10 letech jsou případy rozdělení rozštěpením, tj. se zánikem rozdělované společnosti, popř. rozdělení odštěpením, tj. bez zániku původní zúčastněné a rozdělované společnosti velmi častým případem operací s podniky (závody), i když formálně právně jsou operacemi s obchodními korporacemi, v nichž je ekonomická jednotka – podnik (závod) obsažen. Oceňování, resp. přeceňování je realizováno prioritně podle obecné obchodně právní úpravy v zákonu o přeměnách a podle navazující regulace v zákonu o účtovníctví, vyhlášce 500/2002 Sb., v odpovídajícím platném znění. Formální oprávněnost přeceňování odštěpeného jmění, jeho složek na reálnou hodnotu se stává za určitých podmínek z pohledu obecných účetních metod pro operace s podniky diskutabilní. Problém si přiblížíme na několika příkladech z praxe.

Příklad první:

Rozdělení obchodní společnosti EPP a.s. odštěpením části jmění zúčastněné společnosti za účelem vzniku nové nástupnické společnosti EPPA a.s. a pokračování původní společnosti rozdělené odštěpením části jejího jmění. Důvodem bylo vytvoření SPV pro relativně samostatný developerský projekt, jehož výsledkem bude prodej bytových i nebytových jednotek, nebo jejich pronájem.

Základem pro realizaci rozdělení obchodní korporace odštěpením se vznikem nové společnosti je vyhotovení projektu přeměny, kterým se navrhnou a po schválení stanoví podmínky konkrétního případu rozdělení obchodní korporace odštěpením části jmění podniku (závodu), který je jádrem dotčené obchodní korporace.

Proto pro první i další příklady operace rozdělení odštěpením se vznikem nové společnosti dále uvádíme tabulku, ve které jsou charakterizovány projekty, podle nichž se dané případy realizovaly.

PROJEKTY ROZDĚLENÍ ODŠTĚPENÍM v přehledu pro tři příklady z praxe:

Podstatná projektu odštěpením	ujednání rozdělení	Odštěpení jmění z EPP pro EPPA	Odštěpení jmění z KL pro KS	Odštěpení jmění z O2 pro CETIN
Projekt dle z.č. 125/2008 Sb., v platném znění a návazně dle z.č. 563/1991 Sb., o účetnictví a vyhlášky 500/2002 Sb., ČUS pro podnikatele a nebo (IFRS 3, z roku 2008)		z. č. 215/2009 Sb.	z.č. 227/2009 Sb.	z.č. 303/2014 Sb.
Zúčastněná společnost		EPP a.s.	KL a.s.	O2 a.s.
Nová nástupnická společnost		EPPA a.s.	KS a.s.	CETIN a.s. ⁴
Rozhodný den dle ZOP nebo i dle NOZ		ZOP, § 10, RD = 1. 1. 2009	ZOP, § 10, RD = 1. 7. 2011	NOZ § 176 a ZOP § 10, RD= 1. 1. 2015
Konečná UZ rozdělované společnosti		31.12.2008	30. 06. 2011	31.12.2014 sestavená dle IFRS
ZR nástupnické i pokračující společnosti		1. 1. 2009	1. 7. 2011	1. 1. 2015 sestavená dle českých předpisů a pokračující dle IFRS
Mezitímní UZ		31. 7. 2009	Nebyla	Nebyla
Ocenění odštěpeného jmění znalcem - § 254 ZOP (§ 253-256) změna hodnoty odštěpeného jmění		Zvýšení o 95 mil. Kč, přecenění pozemků a nedokončeného DHM	Zvýšení o 68 mil. Kč. Přecenění hlavně DHM.	Znalec Deloitte Advisory s.r.o. ocenila odštěpené jmění ke dni 31.12.2014 na částku 46 900 mil. Kč, tj. o 10 240 mil. Kč = OR z přecenění při přeměnách
První vykazání přecenění jmění		Konečná ÚZ	Konečná ÚZ	Zahajovací rozvaha nástupnické společnosti CETIN
Výše ZK –pokračující společnosti		1 mil. Kč	2,1 mil. Kč	Snížení ZK O2 snížením nominální hodnoty akcí z 87 Kč a 10 Kč, u akcie o NH 870 na NH 100. ZK snížen z 27 462 384 874 Kč na

⁴ ČESKÁ TELEKOMUNIKAČNÍ INFRASTRUKTURA a.s.

			3 102 200 670 Kč , tj. 0 24 360 184 204 Kč a použito do OKF bude 23 887 mil. Kč – nebude vyplaceno. VA v PC 1 595 751 801 a NH 1 123 512 756 a se ruší a rozdlí mezi nimi ve výši 472 239 045 půjde na snížení EA.
Výše ZK – nástupnické spol.	2 mil. Kč	21,9 mil. Kč	3 102 200 670. Kč
Výše VK – pokračující společnost	1,4 mil. Kč	36,9 mil. Kč	19 710 mil. Kč
Výše VK – nová nástupnická spol.	53,6 mil. Kč	131,4 mil. Kč	OKF 23 887 mil. EA 6 331 mil. RF 6 442 mil. VK 36 660 mil a OR 10 240 mil.
Určení vlastnické struktury pro nástupnickou společnost	Stejná, tj. 100 % akcionář v původní i nástupnické EP a.s.	Stejná vlastnická struktura v obou společnostech	Stejná vlastnická struktura v obou společnostech
Rozdělení rovnoměrné či nerovnoměrné § 250 odst. 2 ZOP	Rovnoměrné rozdělení	Rovnoměrné rozdělení	Rovnoměrné rozdělení. Snížením ZK a zrušením VA nedojde ke změně podílů jednotlivých akcionářů
Vydání nových akcií nástupnickou společností	Ano – 100 %	Ano – ve stejném poměru jako u odštěpované společnosti.	Ano – ve stejném poměru jako u odštěpované společnosti.
Předávací soupisy jednotlivých položek aktiv a závazků, zaměstnanců, uzavřených smluv	Ano, u aktiv a závazků s oceněním v původních UH i v RH	Ano, u aktiv a závazků s oceněním v UH i v RH	Ano, u aktiv a závazků s oceněním v UH i v RH
Vyhotovení projektu	15. 9. 2009	28. 11. 2011	20. 2. 2015
Zveřejnění projektu	30. 9. 2009	10. 12. 2011	28. 2. 2015
Schválení projektu nejvyšším orgánem společnosti	Rozhodnutí jediného akcionáře – NZ ke dni 5. 11. 2009	VH společnosti KL a.s. ke dni 6. 2. 2012	VH společnosti O2 dne 28. 4. 2015
Návrh na zápis do OR	5. 12. 2009	20. 2. 2012	6. 5. 2015
Zápis v OR	6. 2. 2010	7. 3. 2012	1. 6. 2015
Právní účinnost, tj. i vznik	6. 2. 2010	7. 3. 2012	1. 6. 2015

nástupnícké spoločnosti			
S účinností pro první účetní a zdaňovací období - daň z PPO	1. 1. 2009 do 31. 12. 2010	1. 7. 2011 do 31. 12. 2012	1.1.2015 do 31.12.2015
Odložená daň 20 nebo 19 %	16 mil. Kč je to při sazbě 20 % u daně z PPO	12,92 (13) mil. Kč Nově vzniklá odložená daň při sazbě 19 %	1 945 600 000 Kč je 19 %, ale v ZR je 6 526 mil. Kč

Naplnění projektu rozdělení odštěpením právně uznaného zápisem do OR se prokazuje v účetnictví na bázi souhrnných informací, tj. konečné účetní závěrky rozdělované společnosti návrhu zahajovací rozvahy nové nástupnícké společnosti i společnosti pokračující po odštěpení jmění.

Souhrnné finanční a účetní informace v prvním příkladu nutné pro přeměnu rozdělení odštěpením jsou zobrazeny v následující tabulce s přílohou:

Položky rozvahy	KonUZ EPP K 31.12.2008	ZR EPP po odštěpení k 1.1.2009	ZR EPPA z odštěpení k 1.1.2009
Stálá aktiva	551 000	220 000	331 000
DHA – účetní hodnota	455 000	220 000	235 000
Přecenění DHA	96 000	-	96 000
Oběžná aktiva	110 000	44 000	66 000
Pohledávky	50 000	40 000	10 000
Peníze	60 000	4 000	56 000
∑ aktiv	661 000	264 000	397 000
Vlastní kapitál	55 000	1 400	53 600
Základní kapitál	1 000	1 000	2 000
OR z přecenění při přeměnách	80 000		0
Rezervní fondy	100	400	5 000
HV min. let	-18 100	-	46 600
HV běžného období	- 8 000	-	-
Závazky	605 000	262 600	342 400
Odložený daňový závazek	16 000	-	16 000
Krátkodobé závazky	95 000	15 000	80 000
Úvěry	495 000	247 600	247 400
∑ Pasiv	661 000	264 000	397 000

V příloze k zahajovacím rozvahám společnosti EPP a.s. a EPPA a.s. bylo uvedeno:

1. **Oceňovací rozdíl z přecenění při přeměnách** byl v roce 2009 dle tehdejších účetních předpisů **uveden ještě do konečné účetní závěrky**, a to podle konceptu, že je předmětem nového ocenění majetek, který existuje k datu sestavení konečné účetní závěrky a z ní přechází do zahajovací rozvahy nové nástupnické společnosti. V tomto případě přecenění **96 mil. bylo již v konečné účetní závěrce rozděleno na 80 mil. ve vlastním kapitálu jako oceňovací rozdíl z přecenění při přeměnách a ve výši 16 mil. jako odložený daňový závazek.**

2. Nové ocenění je ale vztaženo k odštěpenému jmění, tj. netýká se pokračující odštěpením rozdělené společnosti EPP a.s. Vztahuje se k převzetí majetku a závazků a tím i k vlastnímu kapitálu nástupnické společnosti EPPA a.s. **V projektu ale bylo rozhodnuto, že částka 80 mil. bude rozdělena pro zahajovací rozvahu tak, že:**

- ve výši 26 100 tis. Kč je použita na úhradu ztrát rozdělované společnosti.
- zbývající část je použita na vytvoření základního kapitálu ve výši 2 mil.
- na rezervního fondu v částce 5 mil. Kč
- **a 46,6 mil Kč je jako sice nerealizovaný zisk zahrnuta do zisku minulých let.**

3. V příloze musí být uvedeno, že **zvýšené ocenění odštěpeného jmění bylo podle projektu promítnuto ve výši 53,6 mil. na VK kapitál EPPA a.s., včetně 26,1 mil. na úhradu ztrát minulých let a ve výši 16 mil. Kč na odložený daňový závazek.**

4. Pro VK pokračující společnosti zbyly 1,4 mil. Kč v rozdělení na ZK 1 mil. – zůstává beze změny a rezervní fond 0,4 mil. Kč.

5. Přecenění – zvýšení ocenění předaného jmění nástupnické společnosti činilo v úhrnu **96 mil., což je znalecké ocenění k 31. 12. 2008 použité jako odhad zhodnocení, které bude působit v nástupnické společnosti. Zahrnovat tuto hodnotu do zisku minulých let je možné vnímat jako velmi problematické, protože jako součást zisku minulých by tato zatím nerealizovaná hodnota mohla být navržena na rozdělení v podobě dividend.**

Poznámka: V dalších letech dosáhla společnost výnosů, které pokryly účetní náklady včetně z přeceněných hodnot aktiv a došlo i vyplacení dividendy jedinému akcionáři ve výši 24 mil. Kč. **Riziko tohoto použití oceňovacího rozdílu z přecenění při přeměnách je v tom, že v případě, že by nebyly realizovány výnosy odpovídající zvýšeným nákladům z titulu přecenění aktiv a současně došlo k vyplacení dividend, byly by vypláceny hodnoty, které nebyly objektivně realizovány a dříve nebo později by společnost pocítila, že koloběh hospodaření by nebyl dovršen přítokem peněz a výplata dividend by mohla být realizací „tunelování“ podnikové podstaty nové nástupnické společnosti.**

Příklad druhý:

Jde o operaci rozdělení odštěpením jmění ze společnosti KL a.s. pro novou nástupnickou společnost KL a.s. Důvodem odštěpení je vymezit novou nástupnickou společností relativně samostatnou část podniku společnosti KL a.s. za účelem prodeje prostřednictvím prodeje akcií přeměnou vzniklé společnosti. Hlavní činností takto vymezené části podniku je pronájem dlouhodobého hmotného majetku, zejména technických prostředků - strojů. Podmínky přeměny vymezené v projektu tohoto rozdělení odštěpením jsou ve výše uvedené tabulce (viz začátek na třetí straně tohoto článku).

Souhrnné finanční a účetní informace nutné pro přeměnu rozdělení odštěpením v uvedeném příkladu dvě jsou zobrazeny v následující tabulce s přílohou:

Položky rozvahy	KonUZ KL k 30. 6. 2011 v mil. Kč	ZR KL po odštěpení k 1.7.2011 v mil. Kč	ZR KS a.s. z odštěpení k 1. 7. 2011 v mil. Kč
Stálá aktiva	336 000	96 000	240 000
DHA – účetní hodnota	268 000	96 000	172 000
Přecenění DHA	68 000	-	68 000
Oběžná aktiva	60 000	60 000	0
Zásoby	2 000	2 000	0
Pohledávky	49 000	49 000	0
Peníze	9 000	9 000	0
Časové rozlišení	-		0
Σ aktiv	396 000	156 000	240 000
Vlastní kapitál	168 000	36 000	132000
Základní kapitál	24 000	2 100	21 900
Vlastní akcie	-		
OR z přecenění při přeměnách	55 000	-	55 000
OKF - EA	-	-	
Rezervní fondy	8 500	400	8 100
HV min. let	78 500	33 400	47 000
HV běžného období	2 000	100	-
Závazky	228 000	120 000	108 000
Odložený daňový závazek	13 000		13 000
Závazky	132 000	95 000	37 000
Úvěry	83 000	25 000	58 000
Časové rozlišení	-		
Σ Pasiv	396 000	156 000	240 000

V příloze k zahajovacím rozvahám společnosti KL a.s. a KS a.s. bylo uvedeno:

- Oceňovací rozdíl z přecenění při přeměnách byl v roce 2011 dle tehdejších účetních předpisů uveden ještě do konečné účetní závěrky, a to podle konceptu, že je předmětem nového ocenění majetek, který existuje k datu sestavení konečné účetní závěrky a z ní přechází do zahajovací rozvahy nové nástupnické společnosti. V tomto případě přecenění 68 mil. bylo již v konečné účetní závěrce rozděleno na 55 mil. Kč ve vlastním kapitálu jako oceňovací rozdíl a ve výši 13 mil. Kč jako odložený daňový závazek.
- Nové ocenění je ale vztaženo k odštěpenému jmění, tj. netýká se pokračující odštěpením rozdělené společnosti KL a.s. Vztahuje se k převzetí majetku a závazků a tím i k vlastnímu kapitálu nástupnické společnosti KS a.s. V projektu ale bylo rozhodnuto, že částka 55 mil. bude pro zahajovací rozvalu zachována tak, že není použita do jiných složek vlastního kapitálu. V zahajovací rozvaze zůstaly zachovány položky vlastního kapitálu, které odpovídají původní struktuře po odečtu položek zachovaných dle projektu pro vlastní kapitál pokračující odštěpením rozdělené společnosti.

3. V příloze musí být uvedeno, že zvýšení ocenění odstěpeného jmění bylo podle projektu promítnuto ve výši 55 mil. na VK kapitál KS a.s., a ve výši 13 mil. Kč na odložený daňový závazek.

4. Pro VK pokračující společnosti zbyly 2,1 mil. Kč v rozdělení na ZK, rezervní fond 0,1 mil. Kč, byla ponechána část zisku minulých období i zisku běžného roku.

5. Přecenění – zvýšení ocenění předaného jmění nástupnické společnosti činilo v úhrnu 68 mil., což je znalecké ocenění k 30. 6. 2011 použité jako odhad zhodnocení, které bude působit v nástupnické společnosti.

Účetní závěrka za první řádné období od rozhodného dne odstěpení tj. k 31. 12. 2012 vykazuje zisk běžného období ve výši 18,7 mil. Kč. Lze uvažovat tak, že dosažením zisku z výnosů a nákladů z použití přeceněných aktiv potvrzuje část z odhadu přecenění na reálnou hodnotu. Za rok 2013 je pak vykazován výsledek hospodaření 19,5 mil. Kč. Může být ale ještě jiná úvaha, že o zisk běžného období se zasloužila jiná činnost než činnost, k níž jsou užívána přeceněná aktiva.

K 1. 1. 2015 je zveřejněn projekt dalšího odstěpení jmění ze společnosti KL a.s. při zachování stejné vlastnické struktury i v případě odstěpením vzniklé společnosti PRO a.s. Ve zveřejněném projektu je počítáno se zvýšením hodnoty odstěpeného jmění, a to o částku dle znaleckého posudku v celkové částce 98 mil. I toto zatím odhadnuté ocenění možného zhodnocení odstěpeného jmění má spíše význam z hlediska aktualizace ocenění na reálnou hodnotu, které je s velkou pravděpodobností očekáváno. Objektivizace nového ocenění z titulu obecné účetní metody koupě nepřichází v úvahu, neboť při stejné vlastnické struktuře není možné nahlížet na odstěpení jako na koupi.

Příklad třetí:

Jde o operaci rozdělení odstěpením jmění ze společnosti O2 Czech Republic a.s. pro novou nástupnickou společnost Českou telekomunikační infrastrukturu, a.s. (CETIN a.s.). Důvodem odstěpení je vymezit novou nástupnickou společností relativně samostatnou část podniku společnosti O2 CZ Republic a.s. za účelem výkupu akcií minoritních akcionářů, kteří k 28. 4. 2015 představují 15,4 % hlasovacích práv a zajistit racionální hospodaření a obnovu technologií pevné veřejné telekomunikační sítě, fyzické infrastruktury mobilní veřejné komunikační sítě a datová centra. Zabezpečení obnovy a vývoje telekomunikační infrastruktury.

Podmínky přeměny vymezené v projektu tohoto rozdělení odstěpením jsou ve výše uvedené tabulce.

Souhrnný pohled na proces rozdělení odstěpení dávají informace konečné účetní závěrky a dvou zahajovacích rozvah nástupnických společností. Jako v předešlých dvou případech jde o veřejné informace dosažitelné z obchodního rejstříku. Tyto informace ukazují vstupní finanční situace a výstupní finanční situaci po zapsání přeměny do obchodního rejstříku.

Položky rozvahy	KonUZ O2 k 31. 12.2014 v mil. Kč	ZR O2 po odštiepení k 1.1.2015 v mil. Kč	ZR CETIN a.s. z odštiepení k 1.1.2015 v mil. Kč
Stálá aktiva	64 802	23 492	55 602
DNaHaFA – účetní hodnota	64 802	16 721	45 362
Přecenění DNaHAFA		-	10 240
Oběžná aktiva	10 422	8 801	1 866
Zásoby	377	350	284
Pohledávky	6 836	5294	1 530
Peníze	3 209	3157	52
Časové rozlišení			81
Σ aktiv	75 224	32 293	57 549
Vlastní kapitál	56 370	19 710	46 900
Základní kapitál	27 461	3 102	3 102
Vlastní akcie	-1 596		
OR z přecenění při přeměnách		-	0
OKF - EA	19 349	11 894	43 798
Rezervní fondy	-	8	
HV min. let	11 156	4 706	
HV běžného období	-		
Závazky	18 854	12 583	10 198
Odložený daňový závazek	2 149	3 000	6 526
Závazky	16 705	9 583	3 854
Úvěry	-	-	0
Časové rozlišení		-	
Σ Pasiv	75 224	32 293	57 549

V příloze k zahajovacím rozvahám společnosti O2 a.s. a CETIN a.s. bylo uvedeno:

1. Oceňovací rozdíl z přecenění při přeměnách v roce 2015 dle právní úpravy ve vyhlášce 500 od roku 2013 nedovoluje již přecenění odštiepeného jmění promítnout přímo do konečné účetní závěrky. Důvodem je myšlenka ovlivněná obecnou účetní metodou koupě, že i vznik nové společnosti odštiepením z rozdělované obchodní korporace je v podstatě koupí, že reálně oceněná hodnota odštiepeného jmění je pro akcionáře ekvivalencí, protihodnotou za převedené jmění z rozdělované společnosti do nástupnické společnosti. Nástupnická společnost a její akcionáři jsou tím vnímáni jako nabyvatelé. Přeceněné jmění je nabývací cenou v nástupnické společnosti.

2. Znalec ocenil nabývané jmění společností CETIN na částku 46 900 mil. Kč, což obsahu zvýšení oproti původnímu účetnímu ocenění ve společnosti O2 zvýšení o částku 10 240 mil. Kč.

3. Nové ocenění je ale vztaženo k odštiepenému jmění nabytému nově vzniklou společností. V projektu bylo rozhodnuto, že tato částka bude zahrnuta celá do rozvahové položky Ostatní kapitálové fondy a zvýší tak tuto položku z 36 660 mil. na 43 798 mil. Kč. V zahajovací

rozvaze nezůstaly zachovány položky vlastního kapitálu, které odpovídají původní struktuře po odečtu položek zachovaných dle projektu pro vlastní kapitál pokračující odštěpením rozdělené společnosti.

4. Částka odpovídající oceňovacímu rozdílu z přecenění při přeměnách musí být evidována podrozvahou, protože bude představovat dlouhodobou hodnotu a každoročně při sestavování řádné účetní závěrky bude korigována a bude fungovat jako základna pro aktualizaci výpočet odložené daně.

5. Pro VK pokračující společnosti by měl být v příloze vysvětlen proces snížení základního kapitálu rozdělované společnosti, zrušení vlastních akcií a stanovení základního kapitálu na akcie, jejich nominální hodnota byla výrazně snížena z 87 Kč na akcii na 10 Kč na akcii. Dále by měl být zdůvodněn proces převodu hodnoty ze snížení ZK a ze zrušení VA do kapitálových fondů, tj. do ostatních kapitálových fondů a do snížení emisního ážia z titulu zrušení vlastních akcií.

6. Z rozhodnutí v projektu byla rozdělované společnosti ponechána část realizovaných zisků z minulých let.

Z přílohy by mělo být zřejmé, že sice odštěpením vzniklá nástupnická společnost převzetím nově oceněného jmění získala hodnotu zvýšenou o 10 240 000 000 Kč. Těchto 10,24 miliard je v okamžiku ocenění reálných, ale z pohledu budoucnosti, kterému odpovídá návrh zahajovací rozvahy je to více nebo méně přesný odhad. Je to v podstatě ještě nerealizovaný zisk, nástupnická společnost nemá k tomu protihodnotu v aktivech, protože přeceněná dlouhodobá aktiva zatím neprošla celým koloběhem, tj. nebyly získány peněžní ekvivalenty. Použití oceňovacího rozdílu do ostatních kapitálových fondů zdůrazňuje právě tuto skutečnost.

Podíváme-li se na v účetnictví těchto tří případů realizované přecenění, představuje v souhrnu o 10,5 mld. Kč, která se ještě před reálnou objektivizací promítla do účetnictví těchto tří obchodních korporací.

3. Závěr

Existuje mnoho dalších případů rozdělení odštěpením při tzv. vlastnický rovnoměrném rozdělení, tj. že všichni společníci společnosti rozdělované odštěpením zůstávají v této společnosti a zároveň ve stejném poměru se stávají společníky nové nástupnické společnosti vzniklé na bázi odštěpeného jmění.

Přeceňování odštěpeného jmění pro nově vzniklou nástupnickou společnost je jednoznačně stanoveno zákonem o přeměnách a potvrzeno zákonem o účetnictví a vyhláškou 500. Platná obchodněprávní norma – zákon o přeměnách i navazující účetní předpisy požadují přecenění odštěpeného jmění na reálnou hodnotu. Neřeší při tom podstatnou skutečnost, tj. že rozdělení i odštěpením při zachování stejné vlastnické struktury v nově vzniklé nástupnické společnosti a původní rozdělované společnosti **je svou věcnou podstatou pouhou formálně právní reorganizací jmění, které je vlastnictvím stejných osob a ve stejném poměru před odštěpením i po odštěpení.**

Z hlediska konceptů obecných účetních metod pro operace s podniky (závody), v nichž je preferován koncept metody koupě, metody akvizice pro operace mezi nezávislými stranami, rozdělení obchodních korporací při reorganizaci věcně neodpovídá konceptu těchto metod. Věcně tam neplatí princip koupě a prodeje. Z toho vyplývá závěr, že přecenění na reálnou hodnotu při přeměnách (a to nejen při rozdělení odštěpením), které jsou jen reorganizacemi, není důvod pro nové oceňování jmění pro nově vzniklou nástupnickou obchodní korporaci.

Protože zákon o přeměnách toto přečehování dovoluje a u kapitálových společností požaduje, hledá se důvod pro toto přečehování. Lze ho spatřovat v nadřazování formálně právní oddělenosti, samostatnosti obchodních korporací, které při přeměnách vznikají.

Přečehování z účetního pohledu lze pak vnímat jako snahu přiblížit se v účetnictví reálným hodnotám, které vycházejí z vývoje cenových hladin i ze změn v kupní síle peněžních jednotek. V takových případech povolené či požadované přečehování předjímané do budoucna je odhadem, který se při hospodaření nástupnické společnosti buď osvědčí a dosaženým ziskem ekonomicky potvrdí nebo naopak dosahovanou ztrátou vyvrátí. V případech, kdy se nepotvrdí, mohou být účetní informace nesprávné neúmyslně, ale také záměrně. Je tím tvořen prostor pro manipulaci s účetnictvím, která může napomáhat i podvodnému jednání.

Abstrakt:

Obecná obchodně právní a také účetní právní úprava v ČR v regulaci operací s podniky mlčky předpokládá vlastnickou nezávislost zúčastněných jednotek. Výslovně neřeší situace, při kterých podniky zúčastněné na procesech spojování i rozdělování nejsou nezávislé. Výsledkem je, že pro transakce s nezávislymi i propojenými osobami jsou aplikována stejná pravidla, a to i v oblasti oceňování ve finančním účetnictví. Dochází k přečehování majetku a dluhů i v případech reorganizací. Do účetnictví se často i na delší období dostávají fiktivní hodnoty.

Klíčová slova: podnik (závod), obchodní korporace, právní forma, věcná podstata, ocenění podniku, čistá aktiva, přeměny korporací, rozdělení odštěpením, rozhodný den, projekt přeměny, konečná účetní závěrka, zahajovací rozvaha nástupnické společnosti.

Summary:

General business law and accounting legislation in the Czech Republic in the regulation of transaction with companies in silence assumes ownership independence of the units. It explicitly does not solve situation of enterprises which are part of the process of joining, splitting, or a combination of these processes are not independent, on the other hand are largely under common control. The result is that both the independent enterprises transactions and business ownership transactions linked to the same rules, even in valuation in financial accounting. In many cases exists the revaluation of assets and debts as well as in cases of reorganization. In the Accounting newly connected or distributed enterprises gets fictitious values or with no factual basis.

Key words: Business, Business corporation, Law form incorporate body, Measurement base, Measurement of business (enterprises), Nett assets, Transformations corporations Closing balance sheet, Opening balance sheet.

JEL klasifikace: M41

Použitá literatura:

- [1] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- [2] Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev – obchodních korporací
- [3] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví v platném znění

- [4] Vyhláška 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona 563/1991 Sb., o účetnictví pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví v planém znění
- [5] Český finanční a účetní časopis, rok 2011, 2012, 2013, 2014
- [6] Oceňování, Nakladatelství Oeconomica, VŠE v Praze, ročník 2014
- [7] Sbírký listin vybraných obchodních korporací v obchodním rejstříku (notářské zápisy, projekty rozdělení odštěpením, posudky znalce – ocenění jmění, konečné účetní závěrky, zahajovací rozvahy k rozhodnému dni.

Kontakt:

Hana Vomáčková, prof. Ing. CSc., katedra finančního účetnictví a auditingu VŠE v Praze, nám. W. Churchilla 4, Praha 3, PSČ: 130 00, mail: vomackov@vse.cz